

dicat Incarnata Sapientia; subdit v. 25. à se omnem gratiam emanare, & illam, quam sanctificantem vocant, & illam, quæ auxiliatrix nuncupatur; reliquasque supernaturales virtutes morales: nec non & gratiam veritatis, (ut explicant Lyranus, Hugo, Palacio & alii) quæ est gratia consummata. Nisi velis cum Hugone, & Dionysio explicare gratiam veritatis, id est, doctrinæ; Christus enim viam salutis docuit, & secreta divinitatis refferavit, juxta illud Joan. 1. Plenum gratiæ, & veritatis. Denique ait, emanare ab ipso omnem spem vitæ & virtutis, id est, fiduciam obtinendi ab eo & per eum vitam gratiæ in præsentia, & vitam gloriæ in futuro, atque adeo omnem virtutem infusam. Ita Carensis, Hugo, Janfenius, & alii. Ubi noto, particulam in in illis verbis in me omnis gratia vitæ, &c. posse hic usurpari caulativè ex more sacræ Scripturæ ad Ephes. 1. benedixit nos in Christo, elegit nos in ipso, gratificavit nos in dilecto, id est, per Christum, per ipsum, per dilectum. Genes. 22. benedicentur in semine tuo, id est, per semen tuum. Pl. 76. in manu Moysi, id est, per manum. Vide Cornelium nostrum in Paulum Canone 25. Sic noster Siracides ait, in Incarnata Sapientia esse omnem gratiam, id est, in illa reperi, ut ab ea & per eam ad nos emanet & derivetur. Itaque in Christo dicuntur esse fides, spes, charitas, timor, pietas, & universæ gratiæ, & supernaturalia dona creata, causaliter, quia est causa illorum effectrix secundum divinitatem, & causa meritoria atque instrumentalis secundum humanitatem.

Joan. 1.

Ephes. 1.

Gen. 22.

Pl. 76.

Gloria Beatitudo appellatur Gratia veritatis.

S. August.

2. Reg. 2.6.

S. Hier.

TEXTUS ILLUSTRATIO

De Christo Domino.

SECTIO II.

Christus è Cruce pendens, & in Eucharistia latens, Mater est omnium Virtutum, totius gratiæ, & gloriæ.

Rabanus.

2073 Hoc mihi probant Siracidis verba, quæ versamus. Illa universim sic explicant docti Interpretes. Rabanus Maurus Episc. Moguntinus. Sapientia Dei, quæ est Christus, Mater est pulchræ dilectionis, &

origo omnium virtutum, quia ipsius gratia generantur in cordibus electorum affectus veræ Charitatis, timor salubris, intellectus scientiæ spiritualis, spes vitæ æternæ, & gaudium futuræ; sine eo quoque nihil boni habemus. Consonat rectissimè Dionysius Carthusianus: In Christo secundum assumptam humanitatem fuit gratia plenitudo, & veritas vitæ, doctrinæ, veritasque justitiæ juxta illud, Vidimus eum plenum gratiæ, & veritate. Porro secundum assumptam humanitatem consistit spes nostra in ipso sicut in causa meritoria, instrumentali, & mediatrice. Sic ergo in Christo est omnis spes, id est, plenam habemus fiduciam obtinendi ab eo & per eum vitam gratiæ in præsentia, & vitam gloriæ in futuro. Sic item in ipso est spes virtutis, id est, spem habemus obtinendi ab eo, & per eum omnem virtutem infusam, & profectum in ea. Similiter reliqui expositores. In cujus rei probationem scateret innumeris testimoniis sacra Scriptura, quæ & à Theologis in materia de Incarnatione, vel ab elucidatoribus divinarum librorum abundè illustrantur. Unum vel alterum premam.

Dionys. Carth.

2074 Paulus ad Colof. 2. à v. 9. In Christo habitabit omnis plenitudo divinitatis corporaliter, & estis in illo repleti, qui est caput omnis principatus, & potestatis. Quasi dicat: In Christo, uti in capite nostro, omniumque gratiarum origine & principio habitat corporaliter, verè & realiter, & substantialiter per unionem ad animam & corpus, plena & tota divinitas; imò & tota Trinitas in eo est singulari modo; ac consequenter omnis gratia ex unione divinitatis in humanitatem derivata, ita copiosè ut fluvius perennis in ea resideat: Et Christo desago, & se recogio el rio caudaloso de la divinidad, contodas las avenidas de gracia. Quid inde? Et estis in illo repleti: id est, ab eo omnem gratiæ abundè accipitis, per illud ad nos omnia dona supernaturalia promanant.

Ad Colof.

2075 Quod Apostolus perspicuè dixit, Sponsa pronunciauit pulchro Hieroglyphico Cant. 5. 11. Christum describens sponsum: Caput ejus aurum optimum. Hebraicè paz, id est, ductile, quod lentescit, & in bractæas virtutes est ductile. Caput Christi hominis appellat ipsam deitatem, juxta illud Pauli 1. Corint. 11. 3. Caput Christi Deus. Nyssenus Hom. 13. in id Cantorum, putat, sponfam respexisse ad Christum, Hominem deitatem in se recipientem, in quo habitat omnis plenitudo deitatis corporaliter. Sed cur deitas in Christo corporaliter existens, auro similis prædicatur? Bellissimè quidem. Ut enim Philo lib. Quis rerum divinarum heres. inter laudes auri multas una est, quòd in tenuissimas bractæas, sine scissura deducitur. Meritò ergo (subdit Philo. ille) majorem naturam significat, quæ diffusa & protensa usquequaque tota per totum plena est, aptissime contexens cetera. Sic deitatis aurum in Christo, & per Christum suas dotes omnibus creaturis communicat, præsertim Angelis & hominibus; quos virtutibus supernaturalibus, gratia sua, & gloria venustos, & splendidos efficit, quasi aurea contexturâ. Sic sumus per Christum deitatis bracteis repleti. Unde Pl. 44. 10. de Ecclesia dicitur: Astiit Regina à dextris tuis in vestitu deaurato. Hebraicè, in auro Ophir, vel in vestitu pure aureo. Ita appellat sanctificantis gratiæ & virtutum omnium ornatum, quem à dextris Christi stans Ecclesia; ab illo & per illum obtinuit.

2076 Con-

Joan. 1. 14. Omnes gratiæ à Christo.

Job 1.

Christus in Cruce Mater, quæ nostram peperit salutem immensæ cruciatu.

Cant. 8. 5.

LXX.

Cant. 5. 14. In manibus Christi transfixis omne divinitatis, & gratiarum aurum.

Philo. Carpat.

2076 Consonat Joannes in Evangelio c. 1. 14. Vidimus gloriam ejus, gloriam quasi unigeniti à Patre, plenum gratiæ, & veritatis. Plenus dicitur gratiâ, tum habituali, tum unionis ad Verbum, tum etiam eâ, quam gratiam capitis Theologi vocant, quia tamquam caput, gratiam nobis & omnia dona supernaturalia ex ea procedentia, communicavit. Unde subdit Evangelista: Et de plenitudine ejus nos omnes accepimus, gratiam pro gratiâ, id est, omnes & singulas gratias: Todas las gracias una por una. Sic Job 1. dicitur, pellem pro pelle dabit homo pro anima sua: id est, omnes pelles, omnem supellectilem, omnes facultates, todas una por una. Gratiâ igitur ex unione divinitatis in humanitatem Christi derivata veluti fons quidam in eo residet, ut in nos effluat. Hæc enim plenitudo redundantia in alios, soli Christo est propria; quia solus ipse remissionem peccatorum, reconciliationem cum Deo, fidem, & alia quævis supernaturalia dona mereri nobis potuit.

2077 Sed quid est, quod Siracides noster, ut hæc evulgaret, Matrem appellat corporatam Sapientiam? An Sapientia (ait Palacio) cum se vocavit Matrem horum, respexit ad dolores, quibus in Cruce has virtutes parturit, id est, promeruit, ut nobis à Patre concederentur? Ita certè est. In Cruce Christus, à Cruce, & per Crucem suam, quasi piensissima Mater, quasi Mater puerperâ salutem nostram, & omnem gratiam, qua à peccatis liberamur, justî reddimur, & hæredes gloriæ, immenso cruciatu parturit. Hoc illud est, quod Sponfus Jesus aiebat Cant. 8. 5. Sub arbore malo suscitavi te: ibi corrupta est Mater tua, ibi violata est Genitrix tua. LXX. vertunt: Sub malo excuscitavi te: ibi cum dolore peperit te Mater tua; ibi cum dolore peperit te, quæ genuit te. De Crucis arbore hic sermo est, in qua Christus redemptionem, gratiam, & salutem nostram peperisse dicitur, non absque immensis doloribus, ad instar parturientis puerperæ, ut Titelmanus exponit, & alii multi.

2078 Duo Christi elogia adnexit Salomon Cantic. 5. v. 14. Manus ejus tornatiles aureæ plene hyacinthis: venter ejus eburneus, distinctus sapphiris. Aureas manus Christo tribuit, uti etiam caput aureum tribuerat; aureas quidem, quia à divinitate manant, & quia ab illis non nisi aureæ actiones, per quas deitatis aurum, quasi in tenuissimas bractæas & pulvisculos deducatur, diffundatur, proendantur: Omnia dedit ei Pater in manus. Joan. 13. 3. Tene Christo de su mano todo el oro de la divinidad. Sed quia hæc auri dispensatio è Cruce præsertim resplenduit, manus appellantur non solum aureæ, sed & tornatiles, & plena hyacinthis. Ut enim egregiè Philo Carpathiorum Episcopus: Tunc tornatiles factæ sunt Christi manus, quando is illas extendit in Cruce, quando eæ clavis perforatæ fuerunt, quæ ob Christi divinitatem aureæ dicuntur. Si verò arideat Cassiodori & Tucci mens, existimantium hic manus Christi assimilari flori hyacintho; cum hic flos naturâ ipsâ habeat duas illas litteras inscriptas A. Y. (ut Plinius observat lib. 21. c. 11.) quæ est interjectio dolentis, bellissimè indicabit dolores, quos Christus in Cruce subibat: dolores parturientis ut nostram omnium salutem in lup. P. Ildeph. de Flores in Eccles.

cem ederet. Idcirco Salomon à Crucifixi Jesu manibus ad ejusdem viscera è vestigio transiit: venter ejus eburneus distinctus sapphiris. Ubi Philo Carpat. distinctus sapphiris adornatus ex se progenitis. Quasi uterus Christi tribuat puerperæ plures ententis filios. Nonne ipse aiebat Isai. 66. 9. Numquid ego, qui alios parere facio, ipse non pariam? Nonne Paulus clamabat ad Gal. 4. 19. Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis. Quid mirum, si Christo materna viscera tribuantur, dolores, cruciamenta, validus clamor, & lacrymæ parturientis? Sed expende, quibus gemmis similes sint progeniti ab ipso: Sapphiris nimirum; non absque mysterio. Sapphiri enim, auctore Plinio lib. 37. 2. aureis punctis collucet; quæ alii aureas guttas, aureas stillulas, seu aureos pulveres appellant. Certè interlucet in Christi progenitis aurei pulveres, aurea puncta, aureæ guttæ, & stillulæ, mihi sunt dona omnia cælestia & supernaturalia, quæ à Christo Crucifixo emanant in Ecclesiam: aurum enim illud divinitatis, quod præ manibus habet, in tenuissimas has stillulas, aurea puncta, & pulvisculos deduxit, quibus prolem suam intertextuit aptissimè. Vide quanto pretio constiterit tua regeneratio.

Maternus Christi uterus in Cruce Sapphirinus. Philo Carpat. Isai. 69. 9. ad Gal. 4. 19.

Plin.

Christi Crucifixi proles aurea.

2079 De Christo Crucifixo prædixit Isaias 22. 23. Figam illum paxillum in loco fideli; & erit in solium gloriæ domus Patris ejus; & suspendent super eum omnem gloriam domus Patris ejus, vasorum diversa genera &c. Hispana translatio Ferrariensis legit: e hincarlo be como estaca en lugar firme. Sic in monte Calvariæ Christus fixus est, dum Crucis palo suffixus; fortiter firmiter in forte & gradu suo stabilitus est. Quorsum verò? Ut pendeat ab eo vasorum diversa genera. Ex Hebræo legas: stirpes, posteris, progenies, filii & filia. Eos nempe, de quibus idem Vates dixit futuros Christi crucifixi filios c. 53. Si fuerit pro peccato animam suam, videbit semen longævum: id est, numerosam habebit prolem, uti Pater, uti Mater, uti parturientis, parimater futuri sæculi. Cæterum expende signatum, hanc prolem appellari ab Isaiâ omnem gloriam domus Patris ejus. Quæ autem sit tanta hæc gloria in Christi crucifixi filii resplendens, Psalmus canit Pl. 44. Omnis gloria ejus filia Regis ab initio in simbriis aureis circumamicta varietatibus; supple, latet, asseruatur intrinsecus tota Ecclesiæ gloria, in simbriis aureis. Genebrardus ex Hebræo legit: ex intertextionibus auri. Quod de aurea multiplicium virtutum, & gratiarum textura, ferè omnes explicant sacri Interpretes: De virtutis decore, & variis Spiritus S. gratiis, & gratiarum divisionibus, inquit Theodoretus. Hæc sanè universa Ecclesiæ sibi à Patre accepta per Christum à Crucis indentem, tota quanta est, à Jesu pectus quæcifixo, qui aurum deitatis in car spectabat nibus habet transfixis, ut in vram candentes, & filamenta deducat, sribonibus: & Per Eucharistiam novam in Ecclesia tissimè elaboret, ad Eo ardentis, & succ-Saraphinis anis, novi in Eccle- amoris.

Isai. 22. 23;

A Christo Crucifixo pendente omnes fideles, & illorum gratia.

Isai. 53.

Pl. 44.

S. Bern.

De Eucharistia. Ixi, restuantes. Seraphini enim Equæ ardentes, succensi, comminum se Mari amoris incendio. Ut enim ritatis, tornardus Sermon. 19. in Cant. S. S. Bern. psæ Charitas Deus in se adeo traxit.